

تقلید کوششی است در عمل بازتاب بیرونی برای تشابه هر چه دقیق‌تر خود با اصل مورد تابیده شده بر حافظه. عمل تقلید موجب رخداد دو وجه در وجود می‌گردد که در روند فراگیری حائز اهمیت و ارزش فراوان است.

۱- پذیرش

۲- پیروی

عمل «پذیرش» (دریافت) در آغاز راه فراگیری با توجه به موقعیت وجودی تقلیدکننده معمولاً در روی شرط‌پذیر می‌شود و تنها در صورتی که موضوع (سوژه) دارای ویژگی چنین یا چنان باشد، عمل پذیرش و در پی آن عمل تقلید مقدور می‌گردد. در غیر

این صورت سیر ابتدای راه فراگیری تا حدودی دشوار و پیچیده خواهد شد. «پذیرش» (دریافت) همان واقعه ورود موضوع (سوژه) به ساحت حافظه است و نماد یا بازتاب بیرونی آن مستلزم تبدیل شدن دریافت‌ها به صورت فرامین صادره

تقلید در روند فراگیری

شریف لطفی

از مغز به اعضاء بدن می‌باشد که این همان «پیروی» است.

«پذیرش» (دریافت) توأم با دقت و صحت لزوماً منجر به بروز دقیق و صحیح آن در مرحله «پیروی» (انجام) نمی‌شود اما «پیروی» (انجام) توأم با دقت و صحت بدون تردید تنها با تکیه بر پشتوانه وجود «پذیرش» (دریافت) دقیق و صحیح مقدور می‌گردد. «عدم پیروی» یا «پیروی نسبی» رابطه مستقیم دارد با «عدم تمایل» یا «تمایل نسبی» و همین‌طور عدم امکان پاسخگویی قطعی یا نسبی فیزیکی. «عدم تمایل» یا «تمایل نسبی» در نتیجه جاری شدن توجیهاات تحلیلی لازم و جامع بر فرد، می‌تواند تصحیح و ترمیم شود. اما عدم امکان پاسخگویی قطعی یا نسبی فیزیکی تنها با اقدام برای بهبود و رفع اشکال فیزیکی، عمل «پیروی» را ممکن می‌سازد. بنابراین نسبت دادن فرد در رخداد «عدم پیروی» یا «پیروی نسبی» تنها به این که در وی «عدم تمایل» یا «تمایل نسبی» وجود دارد، منصفانه نیست بلکه این امر در وضعیت امکان و توان فیزیکی وی نیز باید بررسی دقیق شود.

دو وجه «پذیرش» و «پیروی» که عمل تقلید را ممکن می‌سازد و در واقع اساس فراگیری به حساب می‌آید می‌تواند از دو راه «جبّری» و «اختیاری» در وجود فراگیرنده حاصل آید.

مقرر شدن به تمامی چگونگی‌های موارد تقلید از راه‌های بینایی، شنوایی و دیگر حواس امری است کاملاً جبّری. زیرا رعایت تمامی ظرایف و دقایق آنها به صورت دیکته شده از بیرون به اجراکننده (انجام دهنده) راهی است که طی آن برای وی به همان صورت اجتناب‌ناپذیر می‌گردد. حال آن که تقلید در بداهه‌پردازی‌ها که در ابعاد گسترده و به صورت گوناگون، نیز در قالب خلاقیت، بروز می‌نماید، بدون تردید برای اجراکننده (انجام دهنده) آن، راهی اختیاری به حساب می‌آید.

فراگیری مطلوب، پسندیده و نتیجه‌بخش تنها با استفاده متعادل و متواتر از راه‌های جبّری و اختیاری در روند «پذیرش» و «پیروی» مقدور می‌گردد.

عمل «تقلید» با استفاده از سه موقعیت زیر انجام می‌پذیرد.

۱- تقلید در موقعیت حافظه آنی

۲- تقلید در موقعیت حافظه کوتاه مدت

۳- تقلید در موقعیت حافظه بلند مدت

۱- عمل تقلید با استفاده از موقعیت حافظه آنی، همان عبور بدون ماندگاری موضوع (سوژه) در حافظه است.

نگاه نقاش به موضوع و بلادرنگ انتقال اجزاء سوژه به سطح مورد نظر. گوش فرادادن نوازنده به اجزاء آواز خواننده و بلادرنگ اجرای جواب آواز به صورت جزء به جزء به وسیله ساز و دیگر مثال‌های از این دست که در موارد بسیاری با آن روبه‌رو می‌شویم، گویای این امر می‌باشد. لازم است در نظر داشته باشیم، استفاده از تقلید در حافظه آنی یعنی توجه گذرا به اجزای سوژه که معمولاً این عمل مانع توجه تقلیدکننده بر کل سوژه خواهد شد. در این حال تقلید کننده تنها عمل (فعله) انجام است.

۲- عمل تقلید در موقعیت حافظه کوتاه مدت می‌تواند فرصت و امکان نگاه فرد تقلیدکننده به کل سوژه را تا دستیابی وی به درک معانی آن، ایجاد نماید. بدین ترتیب با درک بر معانی اجزاء سوژه، معنی کل سوژه نیز در ذهن تقلیدکننده حاصل می‌آید. در این راه تفاوت‌های تقلید انسانی با تقلید حیوانی کاملاً مشهود و نمایان می‌شود.

عمل تقلید در موقعیت حافظه کوتاه مدت، به عنوان مثال می‌تواند همان مقرر شدن به چگونگی‌های اجرای یک اثر موسیقی و یک اثر نمایشی و غیره... باشد که معمولاً پس از مدت زمانی وقفه، بسیاری از آن توده‌ها لازم است برای

دستیابی مجدد به چگونگی اجرای اثر مورد نظر یادآوری و تمرین دوباره شود.

۳- عمل تقلید در موقعیت حافظه بلند مدت علاوه بر ایجاد امکان قرار گرفتن ذهن فرد تقلیدکننده در مسیر ادراک بر معانی اجزاء و کل سوژه، نیز می‌تواند موقعیت دستیابی وی به مفاهیم هر چه عمیق‌تر بر اجزاء و کل سوژه را فراهم آورد. بدیهی است امکان گستره هرچه دامنه‌دارتر خلاقیت انسان در گرو تقلید در موقعیت حافظه بلند مدت با تکیه بر درک وسیع معانی و عمیق مفاهیم است.

در چنین شرایطی عمل بازتاب بیرونی که حاصل از پذیرش و پیروی است، تنها مقید به عین مورد تاییده شده بر حافظه تقلیدکننده به صورت محفوظ مانده در آن نبوده بلکه می‌تواند توأم با برداشت‌های حاصل از تحلیل و استنباطات وسیع و عمیق تقلیدکننده از معانی و مفاهیم سوژه آن هم به نوعی جدید و خلاقانه، بروز نماید. تقلید در هر سه نوع خود که پیش از این نیز اشاره شده است یعنی:

۱- تقلید در موقعیت حافظه آنی

۲- تقلید در موقعیت حافظه کوتاه مدت

۳- تقلید در موقعیت حافظه بلند مدت، می‌تواند پای بند بر سواد و یا بدون پای‌بندی بر آن باشد.

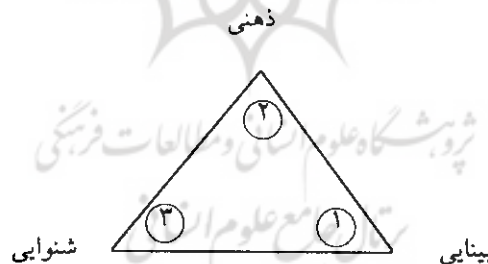
تقلید با پای‌بندی بر سواد بر اساس سه امکان زیر صورت می‌گیرد:

۱- توانایی روخوانی - که آن را بینایی جبری گفته‌ایم.

۲- توانایی انشاءنویسی - که آن را ذهنی اختیاری گفته‌ایم.

۳- توانایی دیکته‌نویسی - که آن را شنوایی جبری گفته‌ایم.

سه مورد اشاره شده را می‌توان در گوشه‌های یک مثلث به شکل ترسیم شده زیر تجسم نمود.

بنابر این نخست در مرحله بینایی توان روخوانی (قرائت کردن) را در اندازه‌ای کسب می‌نمائیم. آنگاه همان مقدار کسب شده را به صورت موازی، ابتدا در موقعیت ذهنی (یعنی انشاءنویسی) یا (بداهه‌پردازی) بررسی و تجربه نموده، سپس انتظار توانایی دیکته‌نویسی یا تشخیص آنها را از راه شنوایی بر فراگیرنده روا می‌داریم.

هر آینه تقلید در هر یک از سه موقعیت خود اعم از حافظه آنی - حافظه کوتاه مدت و یا حافظه درازمدت بدون پای‌بندی بر سواد انجام پذیرد، بر تقلیدکننده، موارد زیر حادث خواهد شد. یعنی (انجام دهنده) دارای چنین شرایطی است:

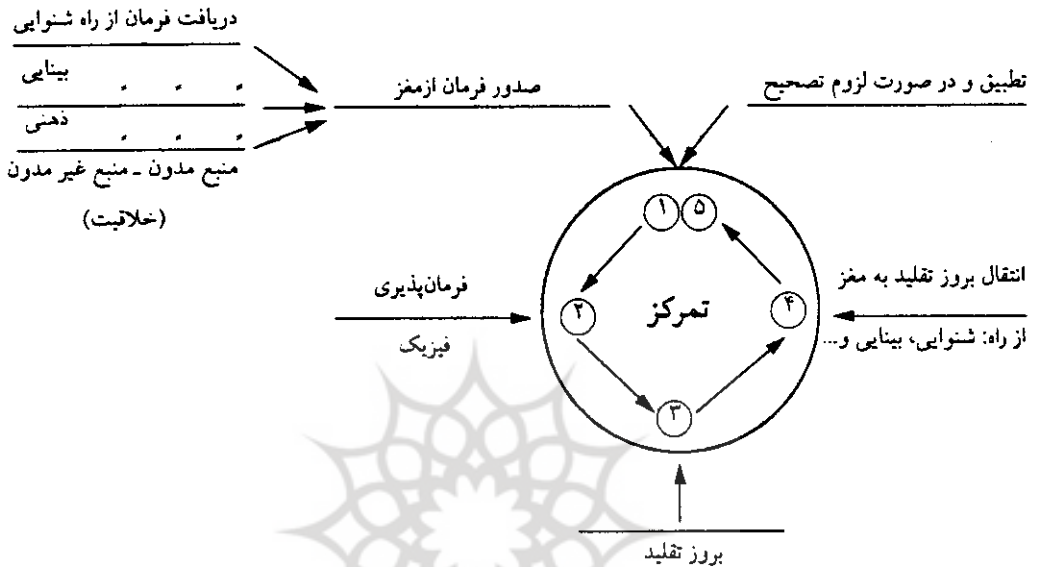
۱- فاقد توانایی روخوانی (فاقد بینایی جبری)

۲- فاقد توانایی دیکته‌نویسی (فاقد شنوایی جبری)

۳- تنها دارای امکان انشاء کردن آن هم بدون توانایی نوشتن بلکه فقط انتقال دهنده یا حامل پیام به صورت شفاهی

است.

عمل «پذیرش» و متعاقباً عمل «پیروی» لازم است با سیر کامل دوران اجرا صورت پذیرد زیرا فراگیرندگان، معمولاً تنها نیمی از این دایره را که در زیر ترسیم شده است، عبور می نمایند.

رعایت کامل دوران اجرا به شکل ترسیم شده خود تضمینی است بر دستیابی اجراکننده (تقلیدکننده) به تمرکز زیرا پیوستگی مراحل مسیر دایره اجرا و تداوم بدون وقفه آن باعث عدم گسستگی در اجرا (انجام) می شود این خود همان تمرکز است.

با توجه به موارد اشاره شده، عمل تقلید که در واقع همان «پذیرش» و «پیروی» است، در صورتی که با پای بندی بر سواد و بر اساس سیر کامل دوران اجرا انجام پذیرد، علاوه بر ایجاد امکان وقوف برای تقلیدکننده، نیز خود تضمینی خواهد بود بر دستیابی وی به تمرکز پایدار.

پرتال جامع علوم انسانی

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی